

Rapport fra 'teologiske rundbordssamtaler om folkekirkens mission i dag'

Af Jonas Adelin Jørgensen og Søren Dalsgaard

Folkekirkens Mission, Folkekirkens mellemkirkelige Råd

Frederiksberg, 23. maj 2019

Resumé	2
Indhold	
Baggrund	2
Formål, diskussionspunkter og ambition	2
Deltagere, metode og sigtepunkt	3
Resultater af drøftelserne	3
Hvorfor mission?	4
Mission i et sekulariseret samfund	5
Mission i et kulturelt og religiøst mangfoldigt samfund	6
Mission i praksis – missionens praksisformer	8
Anbefalinger	9

Resume

Rapporten indeholder en række anbefalinger, som alle er med til at understrege og virkeliggøre folkekirkens mission: **Folkekirkens roller som kirke i mission** er at være oversætter af religiøst liv og religiøst sprog såvel som at være brobygger både i forhold til det omgivende sekulære samfund, til det spirituelle segment, til etniske kristne minoriteter og til minoriteter fra andre religiøse traditioner.

Folkekirkens handlemuligheder som en kirke i mission indbefatter udbredelse af forståelsen for og forpligtelsen på mission, gentænkningen af folkekirkens praksisformer i missionalt perspektiv, dialog med frivillige, menighedsrådsmedlemmer, præster, biskopper om en kontekstuel forståelse af mission. *De strategiske indsatser*, som sigter på rammer for virkeliggørelsen af mission i folkekirken fokuserer på smidighed i forhold til budgetlægning og prioriteringer, normeringer for præster, og uddannelse til at virke i et sekulært og religiøst pluralistisk samfund.

Baggrund

Som del af den universelle kirke har folkekirken en fælles mission – sendelse – med alle andre kirker. Denne mission anerkendes også i Kirkeministeriets egen betænkning 1477¹. Men hvad indebærer denne mission? I folkekirkens stifter, provstier og sogne er præster, medarbejdere og frivillige dagligt engageret i folkekirkens liv og virke. Men de færreste tænker vel om sig selv som missionærer, eller om deres virke som mission. En hovedårsag er, at forståelsen af mission er ikke særlig udfoldet i en bred folkekirkelig sammenhæng og at selve ordet mission har en bismag af bedrevidenhed og misbrug. Af og til dukker spørgsmålet om mission op i den bredere offentlighed, som folkekirken er en del af. Også her savnes en dybdegående missionsteologisk refleksion, hvor holdninger og perspektiver kan afklares i nærmere dialog med hinanden på tværs af folkekirkelige traditioner. På denne baggrund besluttede Folkekirkens Mission, som er en del af Det Mellemkirkelige Råd, at invitere til en række rundbordssamtaler om hvad folkekirkens mission er i dag.

Formål, diskussionspunkter og ambition

Denne rapport fra fire rundbordssamtaler afholdt i perioden september 2018 til maj 2019 viser hvordan en bredt sammensat gruppe af personer i folkekirken ser på betydningen af mission i dag, sekularisering, kulturel og religiøs pluralisme, og praksisformer for mission i folkekirken i dag. Formålet med samtalerne var en dybere fælles forståelse af, hvilke muligheder og barrierer der ses for folkekirkens mission, og hvilke sociale og kulturelle processer, der understøtter eller forhindrer folkekirkens mission. Snarere end at formulere en samlet missionsforståelse, så opsamler og strukturerer rapporten diskussionerne, og viser både hvilke forskelle og hvilke indsigter og dybere forståelse gruppens diskussioner afspejlede.

Selve missionsbegrebet – den grundlæggende forståelse af, hvad kirkens mission er – var der en række forskellige forståelser af. Centralt i diskussionen stod spørgsmålet: Sigter mission på den sendelse, som også folkekirken er en del af, eller er der tale om bestemte metoder eller aktiviteter? Andre tilbagevendende diskussioner centrerede sig om sekularisering, og her var det centrale spørgsmål hvad forholdet er mellem kristendommen og samfundets sekularisering: Findes rødderne til sekularisering i selve det kristne evangeliums budskab om den enkeltes befrielse eller er sekularisering en protest mod kristendommen og religiøst liv?

Ambitionen i gruppen var indledningsvis tre forskellige former for output fra samtalerne:

¹ [KM Betænkning 1477 – Opgaver i sogn, provsti og stift](#) (2006)

- En skriftlig rapport til brug i forbindelse med arrangementer på Himmelske Dage, maj 2019;
- Et inspirationsmateriale til brug i menighedsråd og blandt lægfolk og frivillige, hvor mission sprogliggøres og kommunikeres på en måde, så både selve sagen og begreberne bliver forståelige og acceptable;
- Formidling af de praksisformer, som er missionalt formede og missionalt formende (fx samtaler, lytterunder, samtalecafeer og diakoni).

Nærværende rapport indfrier den første af disse ambitioner.

Deltagere, metode og sigtepunkt

Deltagerne i rundbordssamtalerne var som nævnt en bredt sammensat gruppe af toneangivende personer i folkekirken, både teologer og lægfolk, ledere og ansatte i folkekirken, inviteret af Folkekirkens Mission til at deltage i rundbordssamtalerne. Ikke alle deltog i alle samlinger, og enkelte fulgte arbejdet mere perifært uden selv at have mulighed for at deltage. De deltagende personer var:

Navn	Titel/organisation
Anton Pihl	Landsforeningen af Menighedsråd
Ane Kirstine Brandt	Religionsteologisk konsulent Folkekirke og Religionsmøde
Jesper Fodgaard	Sognepræst, Vor Frelser Kirke, Ålborg, tidligere formand for Dansk Oase
Annette Bennedsgaard	Provst, Horsens
Karen Huus	Sognepræst, Gellerup Kirke
Marie Høgh	Sognepræst, Lyng-Uggeløse
Arngeir Langås	Fagkonsulent for Kirkeudvikling, Danmission
Clement Dachet	Partnerkoordinator, Mission Afrika
Peter Lodberg	Professor MSO, Århus Universitet
Bodil Therkelsen	Formand, Liv og Vækst-udvalget i Landsforeningen af MR
Jeppe Bach Nikolajsen	Lektor, Menighedsfakultetet
Mogens Mogensen	Formand, Folkekirkens mellemkirkelige Råd
Esther Jensen	Formand for Kirke- og kulturmedarbejderforeningen
Søren Abildgaard	Formand for Landsforeningen af Menighedsråd
Ingrid Ank	Akademileder, Grundtvigsk Forum
Søren Dalsgaard	Koordinator, Folkekirkens Mission
Jonas Adelin Jørgensen	Generalsekretær, Dansk Missionsråd / Koordinator, Folkekirkens Mission

Deltagere i kursiv har været interesseret i at følge arbejdet, men har ikke deltaget i rundbordssamtalerne af forskellige praktiske grunde.

Den brede samtale – den danske måde at behandle politiske og sociale emner i almindelighed – karakteriserede også rundbordssamtalerne om folkekirkens mission. Allerede fra begyndelsen af samtalerne stod det klart, at der var et samlende ønske om at udtrykke sig så konkret som muligt om mission og se på folkekirkens praksisformer i missionalt perspektiv i et sprog, som alle kan genkende sig selv i.

Sekretærer for gruppen og forfattere til rapporten var for Folkekirkens Mission, Det Mellemkirkelige Råd, Søren Dalsgaard og Jonas Adelin Jørgensen.

Resultater af drøftelserne

I løbet af de fire rundbordssamtaler diskuterede medlemmerne under fire hovedoverskrifter en række perspektiver på og udfordringer omkring mission i folkekirken i dag. De fire overskrifter afspejler hovedtemaet for hver samling.

Hvorfor mission?

I samtalerne har gruppen flere gange berørt spørgsmålet om begrebet 'mission' såvel som selve sagen:

For det første: Hvad ville vi miste uden en forståelse af *sagen* i folkekirken? Der var en grundlæggende enighed i gruppen om at mission er fundamental for kirken: Uden mission i folkekirken ville vi miste dynamik, betydning, kald, vækst, liv, det udadvendte, retningen og meningen med at være kirke. Uden en forståelse af kirken som en kirke i mission bliver mission en bestemt aktivitet i stedet for at være en del af kirkens natur. Uden mission ville der ikke være noget fællesskab, der på en speciel måde var forpligtet på at vidne om evangeliet. Det er i forhold til kriteriet for kirken – dens sendelse – at kirkens natur, praksis og teologi forstås og prøves. Der er mission vigtig.

For det andet: I forhold til selve *begrebet* er det belastet af en konnotation af bedrevenhed og af at være afsenderorienteret. Begrebet 'mission' har på moderne sekulært dansk en klang af, at 'ville noget med nogen'. Det vil sige at ville gøre personer til noget andet, end det, de er i sig selv og i forvejen – kort sagt 'manipulation'. Begrebet og perspektivet i mission er problematisk, hvis præmissen er en bedrevenhed og resultatet manipulerende. Med et ordspil kunne man sige, at denne forståelse egentlig står i kontrast til den kristne forståelse af mission, som snarere understreger at 'ville nogen noget'. Det vil sige at være optaget af anliggendet i og relevansen af det kristne evangelium i forhold til samfundet som helhed såvel som enkeltindivider. Hvis vi fortsat ønsker at bruge begrebet mission om en folkekirkelig virkelighed må vi derfor anstrenge os for at afkoble begrebet fra konnotationer af bedrevenhed, bestemte aktiviteter eller bestemte metoder. Den første overvejelse i forhold til begrebet om mission berører således det etiske spørgsmål og menneskesynet.

Hvad forstår vi ved selve sagen? Mission har sin grund i den specielle forpligtelse, som kirken som fællesskab har på at vidne om evangeliet. Kirken er i sin natur sendt som tegn på og henvisning til Guds mission i verden. Guds sendelse af sig selv som Ånd og Søn er kernen i evangeliet, og det er grundlæggende netop, at mission er Guds, før det er vores. Guds sendelse af sig selv som Søn og Ånd skaber kirken, og som åndelig virkelighed eksisterer kirken som redskab for Guds mission. Evangeliets glæde vil vi gerne dele med andre. Mission er både formidling og handling af evangeliet, både som enkeltperson og som fællesskab. At blive berørt af Kristus er missionens udspring. Mission er derfor en fælles opgave for alle – præst og menighed, ansatte og frivillige – som sammen giver sprog og krop til kirkens opgave. Som folkekirke er den lutherske kirke i Danmark en kirke for *hele* folket, også i forhold til forskellige subkulturer og segmenter. Den anden fundamentale overvejelse i forhold til mission har derfor med missionens 'hvorfor' at gøre og sigter på kristen Helligåndsteologi og praksis.

I tilknytning til disse fundamentale overvejelser om begreb og sag diskuterede gruppen hvordan mission ind i en folkekirkelig virkelighed vil opfattes og fungere. Folkekirken er af kommentatorer blevet beskrevet som en lille kerne af engagerede kirkekristne med en stor periferi af mindre engagerede kulturkristne medlemmer. Der er en kontrakt mellem disse to grupper om forventninger til hinanden i kirken, og spørgsmålet er, om mission vil bringe denne kontrakt og disse forventninger ud af balance. Hvis mission forstås og praktiseres på en måde, som ikke svarer til medlemmernes forventning, vil det føre til et mere konfliktfyldt forhold mellem dem, der ser sig som engagerede i kirkens mission og kirkens øvrige medlemmer.

De vigtigste problemområder i folkekirkens mission har at gøre med de vilkår, som folkekirken er kirke i: sekularisering såvel som kulturel og religiøs pluralisme. Uden en relevans i forhold til store og vigtige problemområder, som optager sekulære og kulturelt-religiøst pluralistiske danskere, bliver det vanskeligt at være en kirke i mission – en kirke karakteriseret af det udadvendte og at 'være kirke for andre'. Det er

derfor vigtigt, at præster og menigheder både har en forståelse for kirkens mission og kan reflektere over kirkens teologi i forhold til dens opgaver i samfundet og i forhold til den enkelte. Kirkens mission starter derfor med samtalen i kirken blandt dens egne medlemmer: hvad er motiverne, opgaverne og proklamationen af kirkens mission?

Mission i et sekulariseret samfund

Gruppen identificerede en række udfordringer i forhold til at være kirke i et sekulært samfund: Traditionstab og hybridformer for religiøsitet; kommunikation ind i et sekulært samfund; et gode for den enkeltes frihed og mulighed for selv at realisere sin tilværelse udenfor religionens magt og autoritet. Definition af selve begrebet sekularisering.

Sekularisering er i sig selv en kompliceret proces: På den ene side er sekularisering en konsekvens af fremhævelsen af den enkeltes frihed i forhold til en bestemt religiøs praksis og til religion som sådan. Dette er grundlæggende positivt. Samtidigt betyder sekularisering distance og voksende ukendskab til religiøst sprog og trospraksis, som er en udfordring for folkekirkens lokale liv. Forfaldshistorien, at sekularisering er den mislykkede situation, som kirken befinder sig i, eller den positive historie, at sekularisering er den uafvendelige historiske proces, som fører til menneskets befrielse fra religionens åg, er dog begge for unuancerede til at egentlig være frugtbare for at forstå, hvad kirkens mission i et sekulariseret samfund indebærer. Snarere må vi anse sekularisering som et vilkår, der både er fordele og ulemper forbundet med: For at forstå forandringerne af kristendommen i den moderne epoke er det nødvendigt at se ikke blot på sekularisering, men også på den større vægt, som individets identitet har fået – individualisering – og på de mange mulige former for religiøst liv, som alle eksisterer side om side – altså pluralisering. Sekularisering betyder ikke, at religiøsitet er forsvundet i takt med moderniseringen af samfundet – snarere er det sådan, at individet er uhjælpefuldt religiøst, men distanceret og pluraliseret i forhold til religiøst sprog og religiøs praksis.

Som samfund er Danmark sekulariseret i nogle, men ikke alle dimensioner: Ud af det samlede befolkningstal i Danmark på 5,7 millioner er 1,4 millioner ikke medlemmer af folkekirken. Der er omkring 400.000 medlemmer af andre trossamfund, hvilket betyder, at der er omkring 1 million danskere, som ikke er medlemmer af noget trossamfund. Forfatningsmæssigt er folkekirken skrevet ind i den danske grundlov, men samfundsmæssigt er Danmark i høj grad et sekulariseret samfund i den forstand, at en stor gruppe danskere føler sig distancerede i forhold til religiøst sprog, religiøs praksis og religiøse fællesskaber. Samtidigt med, at der er en speciel anerkendelse af folkekirken, så er der grundlovssikret religionsfrihed, og blasfemilovgivningen blev fjernet i 2017. Også i skolelovgivningen ser vi en anerkendelse af den evangelisk-lutherske kirke i forhold til religionsundervisningen.

- Definitionen af sekularisering er vigtig: sekularisering som term fordrer en nuancering for ikke at blive mangelfuld og problematisk. Forståelsen af sekularisering som proces er forskellig fra beskrivelsen af samfundet eller folkekirken selv som sekulariseret.

Bedre og mere frugtbart er det at se sekularisering som transformationen af religiøst liv, som har rødder langt tilbage i protestantisk teologi og samfundstænkning: Fra reformationstidens skelnen mellem det åndelige og det verdslige regimente over 1800-tallets skelnen mellem det almene, menneskelige og det kristne til 1900-tallets religionskritik og afskrivning af Gud som død, til det 20. århundredes sekulariserede tænkning og fangenskab i modsætningen mellem det almene og sekulære og det private og religiøse. Faren for kirken er her at blive isoleret i den religiøse og private del af livssfæren, hvor den centrifugale –

udadfarende – forståelse af kirkens mission bliver umuligt, og hvor kirken ikke længere befinder sig i en position hvor den kan sætte ord på troen i det offentlige rum.

Det sekulariserede, pluralistiske og individualistiske samfund er med fremhævelsen af den enkeltes frihed til selv at tage stilling et gode, men også et vilkår og en udfordring for den kirke, som skal være i mission. Det religiøse sprog og den religiøse praksis har en udsigelseskraft i forhold til den troende, men det sekulæres begrebsverden er forskelligt fra dette. I forlængelse af den historiske forståelse af sekularisering som en udvikling af religiøst liv, hvor pluralisering og individualisering betyder større individuel frihed og flere valgmuligheder, ser gruppen kirkens rolle som **oversætter** af det kristne sprog og praksis ind i en sekulær begrebsverden:

- Den religiøse tolkning af det menneskelige og almene, hvor kristendommen bliver et fortolkningsfællesskab. Indenfor folkekirken er der en enestående mulighed for at række ud over kernemenigheden mod de kulturkristne blandt dens egne medlemmer, dvs. medlemmer som er fuldgyldige deltagere i folkekirken men føler sig distancerede i forhold til religiøst sprog og religiøs praksis.
- I det levende gudstjenesteliv finder vi forudsætningerne for kristendommens tilstedeværelse som tros- og fortolkningsfællesskab. Her bærer kirken evangeliet og bliver synliggørelsen af evangeliet. Kirkens lange tradition for sprog for lidelse, afmagt, sårbarhed, og for det som ikke kan repareres, viser sig igen som relevant.
- Sprogliggørelsen af, hvilken forskel evangeliet gør og hvad kirken er, danner og sætter gang i samtalen om kirken som en missional kirke.
- Præsten selv kan i denne situation siges at være en 'missional person', som grænsegænger og oversætter mellem det almene og det kristelige.

Mission i et kulturelt og religiøst mangfoldigt samfund

Gruppen identificerede mange delvist forbundne udfordringer: Segregationen mellem etniske grupper i det danske samfund; forholdet til kulturkristne, nydanskere og migrantmenighederne; religionsfrihed og frihedsrettigheder; mediedækningens bias i forhold til dækningen af religion.

Det store flertal af folkekirkemedlemmer ser folkekirken som et element af deres etniske danske identitet og føler sig samtidigt i høj grad frie til at være uenige teologisk og etisk med folkekirkens evangeliske lutherske teologi. I dette perspektiv bliver folkekirken en del af det positive narrativ om national identitet, liberalisme og demokratisering – en 'dansk' identitet. Staten tjener respektfuldt kirken og sørger for, at en bred deltagelse i kirken er mulig for alle, specielt på sogneniveau. Den demokratiske stat legitimeret af folket har mandat til at opretholde kirken som en inklusiv dansk folkekirke mod mulige sekteriske tendenser.

Gruppen ser en udfordring i det faktum, at folkekirken i høj grad er de etniske danskeres kirke. Blandt etniske danskere nyder folkekirken stor opbakning, mens det samme ikke er tilfældet blandt danskere af anden etnisk oprindelse. Kristendommen selv er født i sin tværkulturelle udbredelse, og hvor folkekirken er det partikulære og danske, så må vi se kristendommen som del af den universelle og tværkulturelle kirke. På den måde må vi betragte kristendommen ikke som en modsigelse af mangfoldighed, men netop en sikring af den kulturelle mangfoldighed.

- Den historiske tætte sammensmeltning af etnisk og kulturel identitet med den lutherske evangeliske kirke er en udfordring i en situation, hvor samfundet bliver mere religiøst og kulturelt

pluralistisk, og fordrer at kirken må distancere sig fra snæver nationalisme og populisme. Kirkens fællesskab bygger ikke på kulturel assimilering; på den anden side er segregering heller ikke en mulighed for et kirkeligt fællesskab. Situationen kalder på teologisk og praktisk anerkendelse af forskellighed fra folkekirkens side.

Folkekirkens status støttes af befolkningen på tværs af det politiske spektrum. Konservative vægter bevarelsen af religiøs, kulturel og national identitet, mens liberale og socialistiske perspektiver vægter folkekirkens evne til at inddrage almindelige mennesker og demokratisere religion. Det faktum at Danmark er blevet mere religiøst og kulturelt pluralistisk i takt med immigration, individualisering og sekularisering, kan ses som et argument både for en konservativ forståelse såvel som for en mere liberal forståelse. Konservativ i den forstand, at folkekirken ses som et anker for stabilitet, identitet og som en måde at modvirke sekteriske grupper. Liberal i den forstand, at folkekirken skal vise en vej for fairness, lighed og ikke-diskrimination i et pluralistisk samfund. Gruppen ser en speciel rolle for folkekirkens medlemmer, præster og biskopper som **brobyggere** i denne situation – både til det sekulære samfund og til etniske og religiøse minoriteter:

- Brobygning i forhold til de dele af samfundet, hvor vi finder en høj grad af sekularisering, og de mennesker, som ikke er medlemmer af noget trossamfund, og som har en lav generel forståelse af religion og religiøsitet som livs- og fortolkningsfællesskaber.
- Brobygning i forhold til segmenter af befolkningen, som har en høj forståelse af religion og en intens spiritualitet, men som føler sig distancerede i forhold til folkekirken som konkret fællesskab.
- Brobygning i forhold til etniske minoriteter: Hvordan give plads til større kulturel kontinuitet for konvertitter fra andre kulturelle traditioner ind i en dansk folkekirke? Et samfund som er pluralistisk, afspejler sig i en folkekirke, som er pluralistisk.
- Muligheden for folkekirken som en bro mellem majoritetssamfundet af etniske danskere og minoritetssamfundene af danskere af anden etnisk og religiøs oprindelse i en fælles forståelse af, hvad det betyder at være et religiøst fællesskab i et sekulært samfund. Denne brobygningsfunktion er vigtig i en situation, hvor religiøse minoriteter med en vægtning af meget synlige religiøse ritualer skaber utryghed og modstand i store dele af befolkningen. Her har kirken en rolle at spille som brobygger mellem sekulært samfund og religiøse minoriteter og dermed give en anden dynamik i forhold til andre religiøse traditioner og religiøse minoriteter.

Selv om Danmark er sekulariseret, så fokuserer den kulturelle forståelse af religion i høj grad på de dimensioner, som har med indre overbevisning at gøre. Det kan vel ses som et ekko af den kristne og lutherske forståelse af frelse, *sola fide*, 'alene ved tro'. Et resultat er, at ritualer og religiøs praksis ses som mindre centralt i religion, og derfor også mindre betydningsfuldt og mindre anerkendelsesværdigt. Der er en fare for polarisering i debatten om religiøse minoriteter hvis det kun er 'troen alene' som er vigtig og autentisk, mens ritualer er mindre betydningsfulde og måske endda betænkelige etisk (fx rituel slagtning, omskæring). Det kan synes bekymrende fra fx et muslimsk eller jødisk synspunkt, hvis der i forhold til ritualer og praksis ikke er samme frihed som i forhold til indre overbevisning.

I en situation med kulturel og religiøs mangfoldighed bliver omvendelse reel og nærværende. Konvertitter fra andre religiøse traditioner såvel som fra det sekulariserede samfund søger oplæring, dåb og deltagelse i kirkens liv. Omvendelse og dåb kommer her ofte til at høre sammen, og en vigtig del af folkekirkens mission er at være i stand til og villig til at modtage konvertitter gennem oplæring, dåb og indlemmelse af den enkelte i menighedens liv.

- Dåbsoplæring og indlemmelse af den enkelte i menigheden gennem udarbejdelse af et voksendåbsritual og –katekumenat er en prioritet for folkekirken i mission.

Mission i praksis – missionens praksisformer

At fokusere på praksisformer er ikke at springe over, hvor gærdet er lavest og skøjte hen over teologiske uenigheder, men at tale erfaringsnært og konkret om folkekirkens mission, som den udfoldes i mødet med dens medlemmer og det bredere danske samfund. Gudsbegreb, etik og menneskesynet bliver alle tre vigtige i mission som praksis: Uanset hvilke praksisformer der er tale om, så er det grundlæggende teologiske menneskesyn, at mennesket er skabt i Guds billede. I det konkrete møde – med migranter, med sekulariserede danskere – møder vi derfor et menneske, der ligesom os selv har behov for evangeliet. Kirken vil mennesker noget, men vi vil ikke gøre nogen til noget. Med andre ord: mennesker er ikke objekter for kirkens mission, men vi er sammen med andre del i Guds sendelse af sig selv til verden.

I protestantisk, luthersk teologi, hvor opgøret med den romersk-katolske messeofferteologi har stået stærkt, har der traditionelt været en understregning af, at mennesket ikke kan gøre sig fortjent til frelsen og den dermed sammenhængende kult-kritik. I nyere gudstjenesteteologi er det blevet tydeligere, hvordan den liturgiske praksis igen vægtes højere og som betydningsfuld for gudstjenestedeltagernes erfaring og erkendelse af, hvad evangeliet er som nærværende og handlende. Både den teologiske forståelse af kirkens opgave og forventningerne fra folket i mødet med kirken er derfor med til at udforme kirkens praksis.

I folkekirken ses sammenstødet mellem det teologiske ideal og den sociologiske virkelighed tydeligt i højmissen: Teologisk betragtet er gudstjenesten en betydningsfuld praksis, hvor den liturgiske praksis forudsætter, at den treenige Gud er nærværende og handlende i gudstjenesten. Højmissen bliver mødestedet mellem menneskeligt og guddommeligt for alle medlemmer af menigheden. På den måde er højmissen tænkt som den mest samlende og bredest favnende aktivitet i folkekirken, men som mange steder er stærkt segmenteret og dermed er blevet et uomsætteligt ideal. Hvad siger det os bredere om folkekirkens praksisformer? Med gennemtænkning af kirkens praksisformer i lyset af kirkens mission nærmer vi forståelsen af hvad det i praksis vil sige, at folkekirken er et missionerende fællesskab.

Fra de senere års sociologiske undersøgelser af kirkelivet i Danmark har vi en indikation på, hvad medlemmerne forventer af kirken og nogle pejlemærker i forhold til at forstå, hvad det indebærer at være kirke i mission i et nutidigt og sekulært dansk samfund. En af undersøgelserne konkluderer, at 70% af medlemmerne går i kirke i løbet af et år, og en vigtig motivation er den personlige anledning. De vigtige faktorer er derfor interesse, timing, nyhedsværdi og mulighed for deltagelse med hele familien. En anden undersøgelse viser, hvordan folkekirkens medlemsskare kan indplaceres i en række subkulturelle segmenter, og rapporten argumenterer for, at folkekirken bliver nødt til at være mere bevidst om de forskellige subkulturelle grupper og deres afstand fra kirken. Der er ifølge denne undersøgelse to forskellige hovedtyper af medlemmer: dem der tiltrækkes af den stedlige kirke (høj grad af binding til lokalt sogn) og de der tiltrækkes af det kirkelige sted (lav grad af binding til det lokale sogn).

- Vægtningen af kirkens autenticitet, som den kommer til udtryk i praksisformerne, er vigtig – kirken som prædiken, undervisning, diakoni og gudstjenestefejring. Samtidig er kirkens relevans naturligvis knyttet til dens evne til at adressere medlemmernes ønsker og behov, som det kommer til udtryk i de kirkelige handlinger, der knytter sig til årstidsbestemte eller livshjulsbestemte fejringer. Det er gennem disse praksisformer, at kirken er kirke og understreger sin egenart.

I arbejdet med dette område stod det klart for gruppen, at folkekirkens mission er drevet af de samme impulser som kirkens indre liv, men med en udadvendt form; det vi *gør ad intra*, *gør* vi også *ad extra*. Den missionale praksis ser gruppen derfor som knyttet til kirkens eksisterende praksisformer. Folkekirkens mission sker i forbindelse med gudstjeneste, prædiken, undervisning og diakoni. Det vil sige, at missionens praksisformer er velkendte, men netop har brug for et missionsperspektiv.

- Mission som sendelse: Evangeliet adresserer livets udfordringer – synd, død og djævel. Her fokuserer kirken ikke på sig selv, men på den verden, som er vores fælles verden og en udfordring for os alle. Gennem sin praksis og sin måde at være i verden på viser kirken, hvad Gud er. Højmessens er Guds nærvær i ord og sakramenter, og samtidigt en sendelse af dette nærvær videre ud i verden.
- Mission som forkyndelse og vidnesbyrd: Mission som præsentation og repræsentation af evangeliet gennem forkyndelse, men også gennem evnen til at give ordene liv og krop gennem kirkens praksisformer. Der er et potentiale i de kirkelige handlinger som livstydningens mønstre, også ud over medlemmer som deltager i gudstjenestefejringen. I dette ligger der et klart missionsperspektiv.
- Mission som diakoni: at række ud over sig selv og afhjælpe lidelse og nød har altid været en af kirkens opgaver i det samfund, som den er en del af.
- Mission som fortalerskab: At tale på vegne af de marginaliserede, at fastholde magthaverne på deres ansvar og at adressere uretfærdighed ligger i centrum af kirkens arbejde.
- Mission som spiritualitet: Kirken giver rum for menneskers længsler og håb gennem sine steder og sin tradition. Bøn, meditation, stilhed, pilgrimsvandring og musik er velkendte kristne praksisformer som tjener til indøvelse i kristen tro.
- Mission som dannelse og uddannelse: alle medlemmer af folkekirken har brug for at blive kristeligt dannede med henblik på at blive forment til tjeneste i det sekulariserede og religiøst mangfoldige samfund, som kirken befinder sig i.
- Mission som gensidighed: økumenisk og interreligiøst brobygningsarbejde peger hen på missionale praksisformer: lokale lytterunder, brobygning, gæstfrihed, samtalestation og sognelæringsnetværk.
- Mission som tilstedeværelse: den lokale gudstjenestefejrende menighed såvel som tilstedeværelsen i menneskers liv.
- Mission som kirkens bidrag til det fælles, større samfund: etik og værdier i det fælles samfund.

Denne liste er ikke udtømmende, men afspejler bredden i gruppens forståelser af, hvad folkekirkens mission er.

Anbefalinger

Hvad karakteriserer en kirke i mission? I lyset af rundbordssamtalerne udkrystalliserer der sig en række konkrete anbefalinger, som har med folkekirkens rolle, handlemuligheder og strategiske indsatser at gøre.

Folkekirkens rolle som en kirke i mission: Balancen mellem kirkens autenticitet og dens praksisformer i forhold til medlemmernes behov og livssituationer kommer til udtryk i rollerne som oversætter og brobygger:

- Oversætter af religiøst liv og religiøst sprog gennem kirkens praksisformer – forkyndelse, gudstjenestefejring, diakoni og undervisning – i det lokale sogn og for alle dele af befolkningen.

- Brobygger både til det omgivende sekulære samfund, til det spirituelle segment, til etniske kristne minoriteter og til minoriteter fra andre religiøse traditioner.

Folkekirkens handlemuligheder som en kirke i mission:

- Udbrede forståelsen af og forpligtelsen på mission som et bredt folkekirkeligt anliggende, der er bundet til kirkens kald og er en del af kirkens natur, er fundamentalt i forhold til fordybelse og revitaliseringen af kirken og nytænkning af kirkens lokale tilstedeværelse.
- Gentænkning af folkekirkens praksisformer i et missionalt perspektiv: Gudstjenestefejring, forkyndelse, diakoni, fortalerskab, spiritualitet, dannelse, økumenik og tilstedeværelse er velkendte praksisformer, som kalder på en gentænkning i lyset af kirkens sendelse.
- Dåbsoplæring og indlemmelse af den enkelte i menigheden gennem udarbejdelse af et voksendåbsritual og –katekumenat.
- Dialog med menighedsråd, præster og biskopper om hvad en tidssvarende og kontekstuel forståelse af kirkens mission er, og hvordan den omsættes.
- Den lokale kirke som en platform for engagement ud over kirken og i lokalsamfundet.
- Afkobling mellem kirkens mission og rekruttering af nye medlemmer: Kirkens kald til mission sigter ikke snævert på at forøge antallet af medlemmer, men på virkeliggørelsen af kirken som et åndeligt fællesskab.

Strategiske indsatser der sigter på rammer for virkeliggørelsen af mission i folkekirken:

- Sikre smidighed i forhold til budgetlægning og prioriteringer i menighedsråd og provstier af driftsområderne i forhold til virkeliggørelsen af folkekirkens mission lokalt.
- Sikre normeringer i forhold til folkekirkens mission: Hvis mission er en del af præsters arbejdsopgaver, så peger det på spørgsmålet, om hvordan normeringer opgøres. Bør præstenormeringen ske i forhold til antal medlemmer, som har krav på kirkelig betjening, eller i forhold til befolkningsantallet?
- Sikre at uddannelse af kommende medarbejdere rustes til folkekirkens opgave i forhold til ikke blot sekularisering men også i forhold til religionspluralitet.